

ANGENENT-NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF OVER EN VOOR DE FAMILIE ANGENENT – NR. 04/ 2021

Eén stam - vele takken

Hallo familie,

Dank voor de leuke reacties en het meedenken. In dit nummer een artikel over hoeven (boerderijen). Er zijn opvallend veel hoeven in hertogdom Gelre, het oorspronkelijke gebied van onze familie, met in een of andere vorm onze familienaam.

Stel gerust je vragen over allerlei onderwerpen aangaande onze stamboom. Vergeet je niet om deze nieuwsbrief vrijmoedig door te sturen naar elke Angenent (of aanhang) die je maar kunt bedenken?

Ik wens je veel leesplezier en wees trots op je voorgeslacht want op hun schouders staan wij!

Website's

www.stamboom-angenent.nl
www.familie-angenent.nl

Hoeven

Oorsprong. We hebben het over een boerderij, hoeve of hofstede (ook wel afgekort tot hof). Vaak wordt het complete bedrijf bedoeld, met woonhuis, erf, weiland, bouwland, stallen en schuren. De oorsprong van het woord *hof* is onduidelijk. Men heeft geen etymologisch bewijs gevonden voor een Franse, Latijnse of Germaanse afstamming. Een paar gangbare betekenissen zijn:

Het koninklijk hof, hofhouding. De adellijke omgeving van gebouw en personeel.

Hof van Eden. Omsloten tuin genoemd in de Bijbel.

Hofstee, hofstede. De woning/boerderij van een boer of een edelman.

Hoeve, boerderij. De woning en bedrijfsruimte van een boer.

Het hof, gerechtshof. Gebouw waar recht wordt gesproken.

Hofstelsel. Een middeleeuws systeem van exploitatie van landgoederen.

Op beperkte schaal werd het hofstelsel ook gehanteerd in het oosten van Nederland en in hertogdom Gelre. Het hofstelsel bestond uit

een centrale hoeve (*vroonhoeve**), waar de pachtboer woonde met personeel en daaromheen een reeks van daarmee verbonden kleinere hoeven (*horigenhoeven***) met boerengezinnen die aan de vroonhoeve moesten afdragen.

De pachtboer kon iemand van adel zijn die weer schatplichtig was een hogere vorst.

*[Middelnederlands: fréa (heer) > fro (heer) > vroon (van de heer). Ook het woord vrouw is hiervan afgeleid: van de heer].

**[Vooral gebruikt in het oosten zolang het feodale stelsel bestond. Duitse invloed. Hörich = behoren tot. Een horige is een halfvrije].

Horig. Rondom adellijke hoven ontstond vaak een gehucht met een kapel. De horige boer met zijn eigen hoeve was geen eigenaar van de hoeve en de grond. Hij was een zogeheten halfvrije. Hij mocht verantwoordelijk zijn voor zijn hoeve, maar moest ook afdragen aan zijn pachtboer. Hij had als verplichting o.a. het afstaan van een deel van de opbrengst van het land en het verlenen van herendiensten aan de heer. Later mocht de horige boer ook geld afstaan aan de heer in plaats van de opbrengst van het land. Soms moest ook verplicht meegevochten worden met de heer. De heer zelf gaf militaire bescherming en rechtszekerheid.

Waarom werd iemand een horige boer?

- Als vrije kleine boer kon je soms in roerige en gewelddadige tijden bescherming zoeken bij een lokale sterkere edelman of pachtboer.
- Soms was een boer verdreven van zijn land en zocht hij werk bij een machtiger iemand.
- Soms werden mensen als lijfeigene (slaaf) tewerkgesteld op een boerderij.

We moeten in beginstel bij een hof of hoeve niet aan een kasteel of burcht denken. Zo groots was het allemaal niet, ook niet voor de meeste adel.

Toren van kasteel Langendonk

de boerderijen aan weerszijden van een lange weg. De boerderij aan het einde van de lintbebouwing heette vaak 'hof aan ghen Eyndt' of 'aan ghen Endt'. Hier in Schandelo is de vergelijkbare naam 'Enderhof' ontstaan.

Informatiebord bij Scandeloo

Hoeven Angenent

Allemaal horig. Voor zover ik heb kunnen nagaan werden de hoeven met de naam aengen Eijndt, aengen Ende, aengen Endt en Aengeneyndt bewoond door horigen boeren. Ik ga ervan uit dat geen enkele Angenent een pachtboer was, maar allemaal horig. Dat wil niet zeggen dat deze Angenenten per se heel arm waren, ze woonden en werkten immers op een hoeve. Ze hoorden bij een pachtboer zoals hieronder op het overzicht ook te zien is. Dat kan een kasteel zijn, een klooster of het is onbekend.

Op zijn minst opmerkelijk is dat alleen in het gebied van Hertogdom Gelre Hoeven met de naam Angenent voorkwam. Ondanks de verschillende schrijfwijzen moet dat haast familie van elkaar geweest zijn.

Overzicht. Tot nu toe heb ik 7 hoeven kunnen achterhalen. Zie voor de nummering ook de overzichtskaart op de website.

1. *Hof aen gen Eijndt.* Gelre, Duitsland. Tegenover kasteel Haag. 13de eeuw? Niets meer van te zien.

2. *Hof aan ghen Endt.* Velden, Limburg. 1377. Bij Scandeloo 13 in Velden is een nieuwe hoeve te zien. Van de oorspronkelijke boerderij is niets meer te zien. Een informatiebord is aanwezig.

3. *Hof Aengeneyndt.* Pont, bij Geldern, Duitsland. 1401. Verkocht aan Karmelietenklooster horend bij kasteel Langendonk. Niets meer van te zien.

4. *Hof aen gen Eijndt.* Afferden, Noord-Limburg. 15de eeuw? Heeft gestaan op wat nu Dorpsstraat 5 in Afferden is. Van de hoeve is niets meer te zien.

5. *Hof aen gen Ende.* Tegelen, Noord-Limburg. Eind 14de eeuw. Horend bij kasteel Holtmühe. De hoeve lag ter hoogte van de Engerstraat in Tegelen. Twee km zuidelijker ligt kasteel Holtmühle. De huidige vorm is 17de en 18de eeuws. Van de hoeve is niets meer te zien. Het kasteel is nu een hotel.

6. *Hof an gen Endt.* Geloo, Limburg. 1610. Niets meer van te zien.

7. *Haus Aengeneyndt.* Am Mühlenwasser, bij Geldern, Duitsland. 1904. De huidige bewoner is aangetrouwde familie van Aengeneyndt.

Op de website een meer uitgebreidere beschrijving met meer details.

Heb jij een familielid
waarover je iets wilt
schrijven?

Hof Aengeneyndt

Nummer 3 van overzicht. Ten westen van Pont, aan de rand van het dorp lag de hof. Op de foto een latere nog steeds bestaande bebouwing.

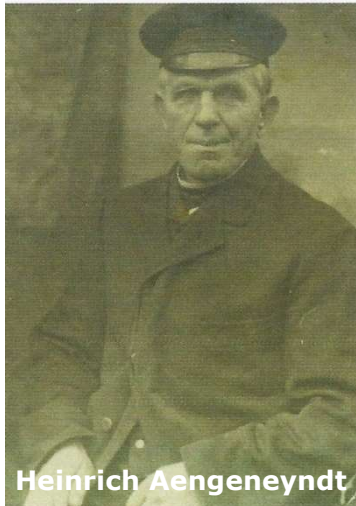

Op 4 april 1530 verkopen Jan Aengen Eyndt en zijn vrouw Griet de boerderij aan het Karmelietenklooster maar bleven wel de horige boer. In 1670 klaagde boer Gerhard Aengeneyndt bij de heer van Langendonk over de schade aan zijn land. In 1814 werd de naam van de hoeve Leupershof.

Haus Aengeneyndt

Nummer 7 van overzicht. Dit eind 19de eeuw gebouwde huis was oorspronkelijk een Katselle. Duits voor een klein huis voor arme mensen. Heinrich Aengeneyndt en zijn vrouw Johanna Jansen woonden er. Heinrich verbouwde het huis in 1904 tot wat het nu nog steeds is.

Heinrich Aengeneyndt

Johanna Jansen

Impressie van het middeleeuwse boerenleven.

Een keerploeg

Pieter Bruegel – De korenoogst - 1565

Op de website onder het kopje *Nog te onderzoeken* de specifieke genealogische zoekvragen waarbij je kunt helpen.

Overzicht nieuwsbrieven op de website!

Volgende keer in Uitgelicht:
Bisschop Joannes Aengenent 1873-1935

Roleplay – Middeleeuwen